

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

Ročník XIV.

č. 4 (157)

Pripravil Ivan GAJDIČIAR st.

Čo ukrýva originál lokačnej listiny Turzovky

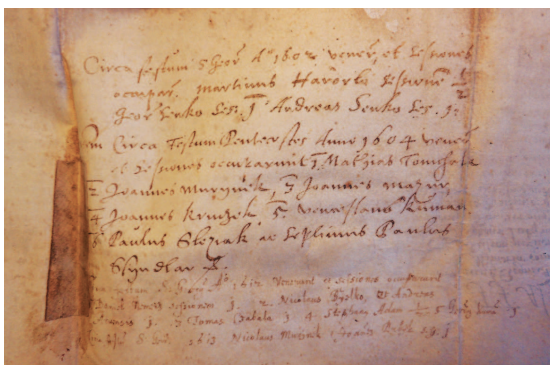
Ak sme v minulom čísle načali problematiku lokačnej listiny a oboznámili sme verejnosť so vzácnym objavom jej nespochybniteľného originálu, je načas pripomenúť, že originál ukrýva aj ďalšie, z historického hľadiska, mimoriadne cenné informácie. To, čo robí listinu ešte cennejšiu v očiach historikov, sú jej dorzálné poznámky - dodatočné záznamy, dopísané na druhú stranu (chrbát) listiny. Je veľkou škodou, že sme túto listinu nepoznali predtým, než bola, v roku 2011, vydaná piata turzovská monografia, Turzovské priezviská... Ale všetko zlé, je na niečo dobré a tak je tomu aj v tomto prípade. Pozitívnu správou je, že sme naše poznanie oproti minulému roku opäť posunuli o krok dopredu. A čo také cenné sa nachádza na dorze originálu lokačnej listiny?

Mená prvých osadníkov

Okrem signatúry, pod ktorou je listina uložená sa tam nachádza aj stručný regist - obsah listiny, v preklade Povolenie vydané 21. februára 1602 grófm Jurajom Thurzom pre stránku Adama Bonca a 40 osadníkov, zároveň s (obe slová neskôr prečiarknuté, pozn. autora) vyznačením hraníc patriacich k hradom Strečno a Bytča. Tieto údaje nás však až tak veľmi nezaujímajú.

Na zadnej strane listiny sú však cennejšie údaje. Sú tam menovite uvedení niektorí osadníci, ktorí prišli do Turzovky, ba dokonca v chronologickom poradí i to akú výmeru usadlosti pri svojom príchode do Turzovky vlastnili. Tieto údaje sú nielenže úplne nové, ale zároveň sa z nich dá usudzovať na spôsob usadzovania sa ľudí na území Turzovky (na snímke). Ale poporiadku.

Ako prvé je na listine uvedené, že okolo sviatku sv. Juraja (24. apríla, bol to tradičný termín odovzdávania rôznych druhov feudálnej renty, pozn. autora) v roku 1602 (2 mesiace po vydaní lokačnej listiny) prišli a usadlosti zaujali **Martin Havrila**, ktorý mal 1/2 usadlosti, spolu s ním **Juraj Senko** a **Ondrej Senko**, obaja s jednou celou usadlostou. Okolo Turíc (7. nedela po Veľkej Noci, v roku 1604 tento deň pripadol na 6. júna, pozn. autora) v roku 1604 prišli do Turzovky **Matej Tomčala**, **Ján Murínek**, **Ján Mazúr**, **Ján Kruček**, **Václav Kuman**, **Pavol Slezák** a **Štefan Pavol Šindliar**. Pri nich sa veľkosť usadlosti neuvádza. Okolo sviatku sv. Juraja v roku 1612 prišli a svoje usadlosti zaujali **Daniel Nemec** - 1 usadlosť, **Mikuláš Bielko** a **Ondrej Oravský** po 1, **Ondrej Cabala** 1, **Štefan Adam** 1/2, **Juraj Kuman** 1. Ako poslední sa o rok neskôr spomínajú **Mikuláš Murínek** a **Ján Dibík** po 1 usadlosti. Samozrejme, z iných prameňov vieme o ďalších a teda ani na tejto listine nie sú celkom iste uvedení všetci. Napriek tomu je aj z týchto poznámok vidieť, že kreoanie novej obce bol dlhodobý proces a lokátor, škultét **Adam Bonec** mal povinnosť chotář dopĺňať novými osadníkmi, najmä ak mu niektorí odišli, k čomu bezpečne dochádzalo. Veď napr. mená ako **Ján Kruček**, **Ondrej Oravský**, **Ján Mazúr**, **Ján Dibík** nepoznáme zatiaľ ani z jedného neskoršieho urbára alebo iného druhu prameňa, čo dokazuje, že v Turzovke dlho nepobudli. I to naznačuje, že funkcia lokátora nebola až taká príjemná, výnosná a jednoduchá, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať. Zrejme aj z tohto dôvodu sa lokátorská funkcia stala predmetom predaja.

Najstarší známy urbár, s ktorým môžeme porovnať spomenuté mená pochádza z roku 1607 s doplnkami z roku 1612. Tento urbár sa s lokačnou listinou zhoduje v štyroch menách - **Martin Havrila**, **Pavol Slezák**, **Gál Šindliar**, **Ján Murínek**. Zároveň uvádza, že v Turzovke je niekoľko opustených usadlostí. Lokačná listina sa zhoduje so sčítaním oviec z roku 1616, kde sa uvádzalo koľko ich ktorý osadník vlastní, v troch prípadoch - **Mikuláš Bielko**, **Pavol Slezák** a **Murínek**. Urbár z roku 1619 obsahuje tieto spoločné mená: **Matej Tomčala**, **Ján Murínek**, **Pavol Slezák**, **Gál Šindliar**, **Mikuláš Bielko**. Na druhej strane je tu niekoľko prípadov, v ktorých sa líšia len krstné mená - napr. **Václav Kuman** na lokačnej listine, ale **Vojtek Kuman** v roku 1607, **Daniel Nemec** na lokačnej listine, ale **Pavel Nemec** v roku 1607, **Ondrej Senko** na lokačnej listine, ale **Adam Sentko** v roku 1607, **Ondrej Cabala** prišiel do Turzovky, podľa poznámok na lokačnej listine v roku 1612, ale v roku 1619 sa v urbári spomína **Tomáš Cabala**. Je veľmi ťažké rozhodnúť, či v týchto prípadoch ide

o omyl pisára (prichádzalo by to do úvahy najmä tam, kde nie je veľký časový odstup) a tým pádom ide o jednu a tú istú osobu. Alebo išlo skutočne o dve odlišné osoby - možno i príbuzných. Ak by sme vzali do úvahy prvú možnosť, že ide o omyl pisára a napr. **Václav Vojtek Kuman** je tá istá osoba, vyvstane otázka, ktoré z týchto dvoch krstných mien je pravé a ako sa teda tento osadník v skutočnosti volal. Navyše, keď nepoznáme ďalšie pramene, v ktorých by sa táto osoba spomínala a tým pádom nie je možné porovnať neskorší vývoj. Pokiaľ nebudeme mať k dispozícii nejaké nové pramene, o vysvetlení možnostiach môžeme len špekulovať.

Lokačná listina tak aj po rokoch opäť poohľadila viac zo začiatkov tvorenia nášho mesta. Je dobré, že svoje poznanie o našich predkoch neustále posúvame. Otvárá dúfam, že publikované informácie neostanú nadiho poslednými novými údajmi o našom meste, ale že sa naše poznanie bude neustále prehĺbovať.

Mgr. **DRAHOMÍR VELIČKA, PhD.**

BLAHOŽELÁME

V apríli 2012 oslávia okrúhle a polokrúhle narodeniny členovia nášho Spolku

PAVOL KAŠÍK
Kopivnice, ČR

RENEE KAY LEWIS
San Ramon, Kalifornia, USA

JUDr. JOZEF HOLENA
Turzovka

Želáme im všetko najlepšie, hlavne pevné zdravie a v ďalších rokoch života veľa šťastia, úspechov a rodinnej pohody.

V Bratislave, v rodine člena nášho Spolku, plukovníka v.v. PhDr. **Františka Koreného** slávia v týchto dňoch zriedkavé jubileum - 60. výročie sobáša. Je to vzácna príležitosť pogratulovať obom manželom a zaželať im pevné zdravie a ešte veľa pekných chvíľ na spoločnej ceste životom, čo radi robíme aj uverejnením tohto medailónu.

DIAMANTOVÁ SVADBA

Po návrate z vojenskej služby pracoval **Fero Korený** v turzovskej konzervárni **Karpatia** ako vedúci obchodného oddelenia s vtedy čerstvou absolventkou obchodnej školy **Marienkou Rajmanovou**, dcérou **železničiaru Štefana Rajmana** a **Emilie Zimkovej**. Vzájomné sympatie zo spolupráce prerástli v lásku, ktorá podľa slov jubilanta, vzbĺkla na veľkonočnej šibačke v roku 1951. „Do roka a do dňa“ ju spečatili a potvrdili dvoma sobášmi - civilným na MNV v Turzovke 12.4.1952 a cirkevným v kostole 24.5.1952. V Turzovke bývali až do roku 1955, kde sa im v marci 1953 narodil **syn Peter**. Od roku 1955 bývali v Martine, kde bol **Fero** tajomníkom **Armádného divadla** a **Mária** pracovala ako knihovnička. V auguste 1957 sa im narodila **dcéra Eva**. Turzovku natrvalo nikdy neopustili, často sa tu vracali k rodičom, každý rok na Vianoce i Veľkú noc, na hody, na zabíjačky, i na prázdniny s deťmi, na hroby príbuzných...

Aj z terajšieho bydliska - Bratislava, často a radi navštevujú Turzovku, mesto svojej mladosti - na Beskydských slávnostiach, na stretnutiach Turzovčanov. Radi spomínajú na známe miesta a ochotnícku divadelnú činnosť. Tiež na svoju účasť a nemalý podiel na rozvoji kultúry a dobrého mena Turzovky, ktorú neustále a s nadšením propagujú vo svojom okolí. Obaja tvrdia, že tu vždy načerpajú novú silu, že tu znova omladnú. Teší ich, ako sa Turzovka z roka na rok skrásľuje a zvelačuje. Obaja sa tešia, že sa dožili 60. výročia svojich sobášov a zhodne tvrdia, že je to aj vďaka spoločným záujmom o kultúru a turistiku. Ale najmä vďaka tomu, že si plnili a splnili sľuby vernosti a lásky, ktoré si dali na cirkevnom sobáší.

Ich **syn Peter** je docentom, PhDr., a prednáša etiku na Univerzite v Nitre, jeho manželka je kandidátkou vied, PhDr., a vyučuje dejiny filozofie na Univerzite Komenského v Bratislave. Obaja trávia svoje dovolenky najradšej v Turzovke. **Dcéra Eva** pracovala ako knihovnička a jej manžel pracuje v oblasti optiky. Obaja vnuci, **Martin** a **Zuzka** sú inžiniermi, do rodiny pribudol aj manžel vnučky **Zuzky**, Ing. **Ivo Gáta** (syn našej členky **Anny Gátovej** - **Stolárikovej** a synovec nášho člena **Ladislava Stolárika** z Turzovky). Spolu dali našim jubilantom najkrajší dar - **pravnuka Matka**, takže už obaja pyšnými prastarými rodičmi. Do rodiny **Korených** pribudla aj priateľka vnuka **Martina**, **Ivetka** a jubilanti s úsmevom hovoria, že už tvoria kompletnú rodinnú jednosť.

My iba dodávame - sme radi, že táto jednosť úspešne „kope“ za nás, Turzovčanov...

PRIPOMENULI SME SI

V **marci** a **apríli** sme si pripomenuli okrúhle výročia osobností, ktoré sa v Turzovke narodili, alebo sú s ňou spojené dlhodobým pobytom a vlastnou umeleckou tvorbou. Bližšie o nich sa dočítate na stránkach našich monografií

- 3.3. 75. výročie narodenia a 15 výročie úmrtia maliara **FRANTIŠKA HRTÚSA**
- 6.3. 105. výročie narodenia a 35. v. r. úmrtia operného speváka **IMRICHA ŠTETINU**
- 8.3. 195. výročie narodenia maliara, sochára a staviteľa **J. B. KLEMENSA**
- 8.3. 130. výročie narodenia verejného činiteľa **JUDr. JÁNA SEKÁČA**
- 8.4. 120. výročie narodenia pedagóga, matematika **VINCENTA BIELEKA**
- 18.4. 125. v. r. narodenia a 65. v. r. úmrtia politika, právnik **MARKA GAŽÍKA**
- 23.4. 20. výročie úmrtia novinára, spisovateľa **JOZEFA HNIKTU**

Aktuálne informácie o činnosti nášho Spolku nájdete na webových stránkach:

www.spolkpriatelovturzovky.sk